

Doporučení

Vydání 1979

1. Obecně

Spřáhla jsou rozpojitelná zařízení pro spřažení vozidel. V dalším se jeden z obou článků označuje jako spřáhlo. Oba články tvoří dvojici spřáhel. Mohou být stejná nebo nestejná. U nestejných dochází k spřažení jen u správného párování.

Pro modelové železnice se obvykle používají spřáhla, která přenášejí tahové a tlakové síly. Spojení a rozpojení se dosahuje ručně nebo automaticky.

Spojení způsobuje obvykle vzájemné přitlačení spřáhel, automatické rozpojení působení rozpojovacího zařízení, které je umístěno na určitých místech koleje. Toto může působit mechanicky nebo magneticky. Může působit trvale, nebo jen po zapnutí.

Spřáhla pro modelová vozidla mohou být vybavena doplňkovým zařízením, například takovým, které pomocí odpojovacího zařízení toto rozpojení připraví. Označují se jako "spřáhla s přípravou rozpojení". Tato spřáhla se rozpojují změnou směru chodu vozidla nebo odražením.

Spřáhla se kromě toho mohou rozpojit na libovolném místě kolejiště, když jsou tam umístěna odpovídající mechanická anebo elektromagnetická zařízení.

2. Hlavní části

Hlavními částmi spřáhla jsou: hlava spřáhla
násada spřáhla
závěs spřáhla.

Hlava a násada spřáhla obvykle tvoří jeden celek.

Násada je obvykle vychýlitelná do stran a uložena v závěsu spřáhla. Může být upevněna na vozidle též pevně, bez závěsu spřáhla, například na podvozku.

"Spřáhlo nakrátko" umožňují jízdu na přímé koleji "nárazník na nárazník". Při vjezdu do oblouku zajišťuje konstrukce závěsu spřáhla, nebo též jiné zařízení, aby se čela nárazníků navzájem vzdálila a tím se zabránilo zahákování nárazníků.

3. Označení spřáhel

Spřáhla se označují podle pohyblivého článku hlavy spřáhla, případně též podle způsobu vychylování hlavy spřáhla.

A) Třmenové spřáhlo

Třmenové spřáhlo má obvykle nahoru výklopný třmen, který zapadne, nebo se rukou zavěsí na hák druhého spřáhla. Když mají třmeny obě spřáhla, pak se třmeny zasunou jeden nad druhý.

Třmenová spřáhla mohou být konstruována též tak, že háky vyčnívají před přední hranou třmene a při spřažení se míjejí bočně. U těchto variant třmeny neleží ve spřaženém stavu na sobě.

B) Háková spřáhla

Háková spřáhla mají obvykle nahoru výklopný hák, který zapadá do třmene druhého spřáhla. Když mají hák obě spřáhla, pak se háky při spřažení bočně minou. Háková spřáhla mohou mít též třmeny, které vyčnívají před háky. Tyto třmeny se při spřahání zasunou jeden na druhý. Háky se mohou do třmenů uchytit též zespodu.

C) Drapáková spřáhla

Drapáková spřáhla mají obvykle do stran vychylitelný drapák, který se přitlačením na stejný protikus s ním spřáhne. Existují též spřáhla se dvěma drapáky, z nichž je vždy jeden účinný a drapáková spřáhla s pevně uloženým drapákem, u kterých se stranové vychýlení násady využívá na spřahání a rozpojování. U dalšího systému se drapák zachycuje do otvoru druhého spřáhla.

Jsou též tvary, které umožňují - především žádoucí u malých jmenovitých velikostí - svislé vyjmutí vozidla ze soupravy, dále takové, jejichž "dno" tomu zabráňuje, ale na druhé straně mají větší bezpečnost proti nežádoucímu rozpojení.

D) Západková spřáhla

Drapákovým spřáhlům podobná, avšak svou funkcí od nich odlišná jsou spřáhla, u kterých se hlava, anebo hlava a třmen dají vychýlit nahoru. Při vzájemném stlačení spřáhel klouže jedna hlava po druhé, zapadne za druhou hlavu a vytvoří tak spojení, které je pevné na tah i na tlak.

Co se týká použití "dna", platí zmínka v C).

E) Jiná spřáhla

Sem patří všechna spřáhla, která se nedají zařadit pod A) až D), například:

- svým vzhledem předloze se hodně přibližující spřáhla NMRA podle RP 21.2 s pevným drapákem, u kterých je na spřažení nebo rozpojení třeba nadzvednout jedno z vozidel;

taková, která na rozpojení dvou vozidel vyžadují demontáž; spřáhla mezi parní lokomotivou a tendrem.

Všechna spřáhla mohou mít dole vyčnávající páky, trny, úhelníky nebo kluzná zařízení, jejichž tvar souhlasí s příslušným rozpojovacím zařízením. Pohyblivé části spřáhel mohou být zatíženy, aby se zabránilo nežádoucímu rozpojení, ale zároveň aby umožnilo automatické spřáhání a rozpojování.